

OBVESTILO MEDIJEM

Stranka Desus je imela danes, 31.5.2023 s sklicem novinarske konference dober namen, da javnosti predstavi problematiko s področja zdravstva, dolgotrajne oskrbe in problematiko pokojnin oziroma njenega usklajevanja, pa ji to ni uspelo, zato javnost seznanjamo s tem pisnim prispevkom.

V javnosti se večkrat postavi vprašanje, kaj sploh stranka DeSUS hoče ali želi s svojim delovanjem doseči, odgovor je preprost. Če bi vsakokratna oblast spoštovala področno zakonodajo in je tudi izvajala, tako kot je treba, potem stranke DeSUS res ne bi bilo treba. Tako pa smo tu, da javnosti predstavimo kritiko na račun problematike v zdravstvu, dolgotrajni oskrbi in ne nazadnje problematiko pokojnin.

1. POGLEDI STRANKE DeSUS NA PROBLEMATIKO ZDRAVSTVA

UVODNO

Pandemija Covid-19 ter pomanjkanje družinskih zdravnikov sta najbolj prizadela prav upokojske generacije. Rešitev, sprejeta v času Covid-19, je varovanje domov za starejše občane deloma obravnavala kot drugorazredne državljane (z predhodno selekcijo, kdo bo deležen zdravstvene oskrbe v bolnišnici in kdo ne). Upokojenci razumemo, da so bile tedaj izredne zdravstvene razmere – menimo pa, da bi bil lahko odnos do starejših tudi primernejši ob vključitvi celotne strukture zasebnih zdravnikov.

Tudi v primeru pomanjkanja družinskih zdravnikov so upokojenci deprivilegirani. S politiko omejevanja veljavnosti voznških dovoljenj (ter nižanjem starosti za daljšo veljavnost) so v neenakopravni položaj postavljeni zlasti upokojenci, ki ne živijo v centrih, kjer se nahajajo zdravniki družinske medicine ter ambulate za neopredeljene bolnike. EU in Republika Slovenija izvajata politike regionalnega razvoja, katerih cilj je tudi čimbolj enakomerna poselitev (ter preprečevanje demografske in ekonomske degradacije podeželja).

DeSUS nasprotuje uvajanju ekonomske logike, da država postaja starajoča se družba in da so s tem povzročeni dodatni finančni problemi. Za problem staranja prebivalstva vsekakor niso krivi starostniki niti posamezne starostne generacije. Staranje in smrt sta del življenjskega procesa vsakega slehernika.

DeSUS nasprotuje tudi uporabi pojma starajočega se prebivalstva. Namesto tega je potrebno v družbeno sfero uvesti koncept dolgožive družbe.

PREDLAGANE REŠITVE SO:

ZGOTAVLJANJE ENAKE RAVNI ZDRAVSTVENE OSKRBE NA OZEMLJU CELOTNE REPUBLIKE

Trenutni sistem, ko je primarna raven v pristojnosti mesta oz. občin je z vidika enakosti pred zakonom neustrezen, saj v podrejeni položaj postavlja prebivalstvo na podeželju (kjer tudi večinoma prebiva starajoče se prebivalstvo). Raven zdravstvene oskrbe je tako sedaj odvisna od finančne moči posamezne občine oz. iznajdljivosti posameznih županov. Predlog DeSUS-a je, da se vse ravni zdravstvene oskrbe prenesejo v pristojnost Republike Slovenije.

PROTI PREOBLIKOVANJU JAVNIH ZAVODOV V JAVNA PODJETJA

Bistvo javnih zavodov je njihova neprofitnost – morebitni presežki se praviloma usmerijo v dejavnost. Javna podjetja so tržan podjetja, ki opravljajo javno službo (monopol). Z ohranjanjem javnih zavodov se dosega dvoje:

- eventualni presežki grede za druge zdravstvene storitve;
- javni zavodi imajo namensko premoženje in njihov namen je opravljanje javne službe.

Javni zavodi imajo tudi strokovno avtonomijo v okviru zadanih nalog in potrjenih programov dela in finančnih načrtov.

FINANCIRANJE JAVNE SLUŽBE ZDRAVSTVENE DEJAVNOSTI MORA BITI NEDELJIVO IN ZNOTRAJ ENE INŠTITUCIJE

DeSUS podpira ukinjanje dopolnilnega zdravstvenega zavarovanja za pravice, ki jih krije obvezno zdravstveno zavarovanje. Dejansko gre za zavarovanje z univerzalnim kritjem in morebitna doplačila ne morejo in ne smejo biti predmet tržnih zavarovanj. DeSUS zagovarja ureditev v kateri doplačil za storitve iz obveznega zavarovanja ne sme biti. Če pa je namen simbolične participacije v tem, da se zavarovanci zavemo stroškov in da ne posegamo nekritično po zdravstvenih storitvah, potem tudi ta participacija ne more biti predmet nekih komercialnih zavarovanj.

INFORMATIZACIJA IN KAKOVOST ZDRAVSTVA MORATA BITI V PRISTOJNOSTI ZZZS

Ustrezen informacijski sistem je ključen tako za preverjanje finančnih tokov kot tudi za nadzor izvajanja pogodb. Del izvedbe pogodbe ni samo izvedba storitve temveč kakovostna izvedba storitve. Prav iz navedenih razlogov DeSUS zagovarja naslednje rešitve:

- znotraj ZZZS naj se ustanovi zavod, ki skrbi za enoten zdravstveni informacijski sistem za javno in tudi zasebno zdravstvo. Vnos v ta sistem je obvezen tako za javno kot tudi za zasebno zdravstvo. Zasebno zdravstvo doplačuje stroške uporabe sistema;
- pristojnost za določanje doktrine naj se iz RSK pri ministrstvu prenese na ZZZS, saj je ZZZS naročnik storitev v imenu zavarovancev in zato je prav, da tudi določa doktrino (torej kvaliteto storitve);
- kakovost izvajanja storitev v javnem zdravstvu preverja ZZZS. Kakovost storitev v zasebnem zdravstvu preverjajo zasebne zavarovalnice v sodelovanju z Zdravniško zbornico Slovenije.

DOLGOŽIVI DRUŽBI PRIJAZNA INFORMATIZACIJA TER OMEJEVANJE ZLORABE INFORMATIZACIJE

DeSUS nasprotuje vsaki informatizaciji, ki bi omejevala dostop do informacij starostnikom. Tako naj bi vsak prebivalec po 60 letu imel t.i. papirno pravico – pravico da posluje v papirni obliki ter tudi dolžnost izvajalcev javnih služb ter javnih pooblastil in regularnih dejavnosti, da z vsakomer po 60 letu brez dodatnih stroškov komunicira in posluje v pisni obliki. Posameznik lahko poda izrecno zahtevo po E obliki, vendar je potrebno takšno zahtevo obnavljati vsakih 6 mesecev.

DeSUS nasprotuje vzpostavljanju pravnih mehanizmov, ki bi zavarovalnicam ali farmacevtski industriji omogočilo zlorabo teh podatkov in celo omogočilo sekuritizacijo zdravstvenega stanja določenih delov populacije v Republiki Sloveniji.

VZPOSTAVITEV JASNE MEJE MED DEJAVNOSTMI JAVNE SLUŽBE ZDRAVSTVENE DEJAVNOSTI IN DEJAVNOSTMI DOMSKE OSKRBE

DeSUS podpira rešitve, ki bodo jasno razmejile med dejavnostmi javne službe zdravstvene dejavnosti in dejavnostmi zdravstvene oskrbe. Samo za primer – uporaba plenice zaradi

inkontinence. Ali gre za zdravstveno težavo in del zdravstvene nege ali gre za del domske storitve?

POSPEŠENA ROBOTIZACIJA V ZDRAVSTVU IN DOMSKI OSKRBI

DeSUS opozarja, da brez programa robotizacije v zdravstvu in v domski oskrbi kratkoročno ne bo možno reševati pomanjkanja delovne sile. Hkrati DeSUS poziva pristojne, da na zaposlene v zdravstvu ter v DSO ne gledajo kot na stroškovne nosilce temveč na ključne akterje dejavnosti. Tako DeSUS podpira vlaganja, ki razbremenjujejo obremenitve zaposlenih ter tudi oblike nefinančnih spodbud zaposlenih. V tem delu DeSUS poziva Vlado RS, da v okviru davčnih sprememb poskrbi za davčno razbremenitev takšnih spodbud.

KONCESIJE NAJ BODO DOPOLNITEV SISTEMA JAVNIH ZDRAVSTVENIH ZAVODOV

Koncesije naj se uporabijo v skladu z njihovim namenom – gre za dopolnitev mreže javne službe tam, kjer država ekonomsko ni zmožna sama zagotavljati njihovega izvajanja. DeSUS posebej poziva pristojne v državi, da ne zamenjujejo koncesij z javno-zasebnimi partnerstvi. V marsikaterem primeru so občine namesto ustvarjanja javno-zasebnih partnerstev vzpostavljale koncesije.

ZAPOSLENIM V ZDRAVSTVU, DSO IN SOCIALNIH USTANOVAH NAJ IMAJO PREDNOST PRI NEPROFITNIH NAJMEINIH STANOVANJH

Zaposlenim v omenjenih ustanovah naj se omogoči hitrejše pridobivanje neprofitnih najemnih stanovanj z opcijo odkupa po 30 letih dela v omenjenih ustanovah in to ne glede na njihov dohodkovni status.

SPECIALIZIRANI DOMOVI Z NAJVIŠJO RAVNJO OSKRBE NAMESTO NEGOVALNIH BOLNIŠNIC

DeSUS z vidika enakopravnosti pred zakonom podpira uvajanje specializiranih domov z najvišjo ravno oskrbe namesto negovalnih bolnišnic. S tem bodo posamezniki, ki potrebujejo zdravstveno nego in jo sami niso sposobni zagotavljati med seboj izenačeni.

LOČITEV JAVNE SLUŽBE ZDRAVSTVENE DEJAVNOSTI OD TRŽNE ZDRAVSTVENE DEJAVNOSTI

DeSUS podpira strogo ločitev javne službe zdravstvene dejavnosti od tržne zdravstvene dejavnosti ter prepoved prehajanja med njima. Zdravljenje začeto v tržnem sistemu mora biti zaključeno v tržnem sistemu. S tem se preprečuje preskakovanje čakalnih vrst ter drugi ekscesni pojavi.

2. DOLGOTRAJNA OSKRBA

- DeSUS podpira celovito sistemsko reševanje problema dolgožive družbe;
- Zakon o dolgotrajni oskrbi je pozitiven korak v smeri reševanja problemov dolgožive družbe vendar pa ne pomeni celovitega pristopa;
- DeSUS ostro obsoja gledanje na dolgoživost kot izključno ekonomsko kategorijo. Dolgoživost družbe je odraz in posledica dobrih praks (predvsem politične odločitve) in ne nepotrebni strošek družbe;

- Staranje in dolgoživost sta del naravnih procesov - ni dopustno sankcioniranje prebivalstva zaradi nesposobnosti politike voditi ustrezno demografsko politiko. Dolgoživost ni problem v družbi z ustrezno nataliteto;
- DeSUS opozarja, da bodo problem kadri in ne prostori ter denar. Zakon o dolgotrajni oskrbi tega ključnega problema ne naslavlja.

3. POKOJNNSKA ZAKONODAJA – USKLAJEVANJE POKOJNIN

DeSUS se pridružuje naporom ZDUS in SUS k spoštovanju sklepa sveta JZ ZPIZ za izredno uskladitev pokojnin za 3,5 %, takoj. Poudariti je treba, da je višina pokojnine predvsem odvisna od višine osnove (npr. plače), od katere so bili plačani prispevki, in od dolžine obdobja plačevanja prispevkov. Potrebno je treba poudariti, da na rast povprečne pokojnine, ki vključuje višino pokojnin (npr. starostnih) vseh upokojencev, ki so v preteklem letu uživali pokojnino (ne glede na leto uveljavitve), vpliva tudi način usklajevanja pokojnin. Namen usklajevanja pokojnin je v ohranjanju vrednosti pokojnin v času njihovega izplačevanja, skladno z zakonsko določeno formulo pa se pokojnine uskladijo za 60 odstotkov rasti povprečne bruto plače, izplačane za obdobje januar–december preteklega leta, v primerjavi s povprečno bruto plačo, izplačano za enako obdobje leto pred tem, in za 40 odstotkov povprečne rasti cen življenjskih potrebščin v obdobju januar–december preteklega leta v primerjavi z enakim obdobjem leto pred tem. Iz zgoraj navedenega sledi, da skladno z veljavno zakonodajo rast povprečne pokojnine zaostaja za rastjo povprečne plače že na podlagi zakonsko določene formule usklajevanja pokojnin, saj je, praktično gledano, rast življenjskih stroškov običajno nižja od rasti povprečne plače v gospodarstvu. Ob tem pa se ne sme pozabiti na skoraj 10 % inflacijo.

Na gmotni položaj uživalcev pokojnin je v preteklosti vplivalo tudi nižje usklajevanje pokojnin, zato je dolžnost sedanje vlade, da odpravi krivice iz preteklosti in spoštuje zakonodajo. Usklajevanje pokojnin pa ni namenjeno obljubam, ampak je namenjeno ohranjanju njihove vrednosti med izplačevanjem. Pokojnina je ekonomska in ne socialna kategorija.

Iz vsega naštetega stranka DeSUS pričakuje, da bo **vlada ustanovila Strateški svet za varstvo starejših, upokojencev, v katerem pa bo stranka DeSUS z veseljem sodelovala.**

Predsednik
Anton Toni Rifelj